

Türkiye Cümhuriyeti Hükûmeti ile İran Devleti Şehinşahisi arasında imza edilmiş olan ticaret ve seyrisefain muahedesinin tasdiki hakkında kanun

(Resmî Gazete ile neşir ve ilân : 21/VI/1937 - Sayı : 3636)

No.
3218

Kabul tarihi
7 - VI - 1937

BİRİNCİ MADDE — Tahranda 14 mart 1937 tarihinde imza edilen Türkiye - İran ticaret ve seyrisefain muahedenamesi kabul ve tasdik edilmiştir.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

15 haziran 1937

TÜRKİYE VE İRAN ARASINDA TİCARET VE SEYRİSEFAİN MUAHEDENAMESİ

Bir Taraftan :

Türkiye Cümhurreisi,

ve diğer taraftan :

Majeste İran Şehinşahrı,

Türkiye ve İran arasında ticarî münasebetlerin tergib ve inkişafı arzusile mütehassis olarak bir ticaret ve seyrisefain muahedesi akdine karar vermişler ve bu hususta murahhasları olarak,

Türkiye Cümhurreisi :

Sabrık vekil, Cemiyeti aklam nezdinde sabrık daimî Murahhas, Büyük Millet Meclisinde Saylav Ekselans Cemal Hüsnü Tarayr ve

Orta elçi Ekselâns Kemal Köprülüyü,

Majeste İran Şehinşahrı :

Hariciye Veziri Ekselans Enayetullah Samiy'yi ve

Ticaret dairesi Jeranı Vasiğr'yi

taayin buyurmuşlardır.

İşbu murahhaslar usulüne muvafık ve muteber görülen salâhiyetnamelerini yekdiğerine tebliğ ettikten sonra aşağıdaki hükümleri kararlaştırmışlardır.

Madde — 1

Menşei Yüksek Âkidlerden birinin ülkesi olub, diğér Taraf ülkesine ithal edilen tabii ve mamul müstahsallar, en ziyade müsaadeye mazhar milletin mümasil müstahsallarından istifa edilen veya edileceklerden başka veya daha yüksek gümrük resmi, tezyid emsali, resimler, munzam resimler ve her hangi diğér gümrük aidatma tâbi tutulmıyacaklardır.

En ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesi prensibi, Yüksek Âkidlerden birinin ülkesinden diğérinin ülkesine ihraç edilen tabii ve mamul müstahsalların tâbi tutulduğı ihracat resimlerine ve sair aidata da şamildir.

Şurası mukarrerdir ki, en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesi, gümrük nizamlarının tatbikına, gümrük muamelesine, ithal edilen eşyanın muayene ve tahlilinde müteamel usule, gümrük rüsum ve harçlarının tediyesi şartlarına da şamildir.

Madde — 2

İşbu muahedenin 1 nei maddesinde derpiş edilen muamele:

- 1 - Yüksek Âkid Taraflardan biri canibinden hemhudud memleketlere hudud ticareti için bahşedilmiş veya ileride bahşedilecek müsaadelere,
  - 2 - Bir gümrük ittihadından mümbais hususî müsaadelere;
  - 3 - Türkiye ile 1923 senesinde Osmanlı İmparatorluğundan ayrılan memleketler arasında gümrük tarifeleri hususunda mevcut veya ileride ihdas edilecek hususî menfaat ve müsaadelere;
- Tatbik edilmeyecektir.

Madde — 3

Yüksek Âkid Taraflardan birinden diğer memleket ülkesine ithal edilen tabiî veya mamul müstahsallar, o ülkede her ne nam altında olursa olsun dahilî resimler noktasından en ziyade müsaadeye mazhar milletin mümasil müstahsallarına bahşedilen muameleden müstefid olacaklardır.

Madde — 4

Yüksek Âkid Taraflardan her biri ithal edilen emtianın menşesi memleketini tesbit etmek için, bu emtianın mezkûr memleketin tabiî veya mamul müstahsallarından bulunduğunu veyahud orada uğradıkları tahavvülât dolayısıyla olveçhile telâkkisi icab ettiğini mübeyyin bir menşe şahadetnamesi ibrazını isteyebileceklerdir.

İşbu maddenin birinci fıkrasındaki (Tahavvülât) tabiri cenebi menşeli emtianın, iki Taraftan biri ülkesine ithalinden sonra uğradığı ameliyat, manipülasyon veya tekemmülden mütevellid olarak, aslı kıymetinin en aşağı % 50 nisbetinde tezayüdünü ifade eder.

Menşe şahadetnameleri, Türkiyede ticaret ve sanayi odaları veya türk Hükûmetinin tayin edeceği her hangi diğer bir teşekkül, İranda gümrük idareleri veya İran Hükûmetinin tayin edeceği her hangi diğer bir teşekkül tarafından verilecektir.

Aşağıda yazılı irsalât her iki Âkid Tarafın dahilî nizamına göre ticarî mahiyet arz etmek şartile, menşe şahadetnamesinden istisna edilecektir:

- 1 - Kıymeti 50 türk lirası veya 500 riyalı geçmeyen irsalât;
- 2 - Posta paketleri;
- 3 - Hava yolile gönderilen ve sıkkleti beş kilogramı geçmeyen irsalât.

Madde — 5

Yüksek Âkid Taraflar, eşhasın, yolcu ağırlıklarının, emtianın ve her nevi mevaddın ve keza-lik bilûmum nakil vasıtalarının transitine müteallik hususatta, kendi kanun ve nizamlarının çevresi dahilinde, en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesini müteakabilen bahşetmeği taahhüd ederler.

Madde — 6

Yüksek Âkid Taraflardan birinin sancağını taşıyıp boş veya yüklü olarak diğer Taraf su ve limanlarına giren ve oralardan çıkan vapur ve gemiler, geldikleri ve gidecekleri yerler ne olursa olsun, her hususta en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesinden istifade edeceklerdir.

Madde — 7

İşbu muahedename tasdik edilecek ve tasdik keyfiyeti diğer Âkid Tarafa nota ile tebliğ edilecektir. İşbu muahede son notanın tevdi tarihinden 15 gün sonra meriyete girecek ve bir sene müddeti haiz olacaktır.

Bu müddetin hitamından sonra Yüksek Âkid Taraflardan biri canibinden feshedilmedikçe meriyette kalacak ve bu fesih keyfiyeti tebliği tarihinden ancak üç ay sonra tesirini gösterecektir.

Yukarıdaki hususları tasdik etmek üzere Yüksek Âkid Tarafların Murahhasları işbu muahedenameyi imza etmişlerdir.

Tahranda, 14 mart 1937 tarihinde, fransızca olarak iki nüsha tanzim edilmiştir.

İmza :

Cemal Hüsnü Taray
Kemal Köprülü

Enayetullah Samiy
Sadık Vasiği

PROTOKOL

İki Âkid Taraf, eşyanın ve yolcuların geçmesine uygun hudud noktalarını bilâhare tayin eylemek ve oralarda salâhiyeti muktaziyeyi haiz gümrük idareleri tesis etmek hususunda mutabık kalmışlardır.

İşbu protokol bugünkü tarihle imza edilen ticaret ve seyrisefain muahedenamesinin mütemmim cüzünü teşkil edecek ve onunla aynı zamanda meriyete girecektir.

Tahrán, 14 mart 1937

İmza :

Cemal Hüsnü Taray
Kemal Köprülü

Enayetullah Samiy
Sadık Vasiği

Cümhuriyet Rcisliğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası

Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cümhur Rcisliğinden gelen tezkerenin tarih ve numarası

Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cild ve sayfa numaraları

: 8 - VI - 1937 ve 1/841

: 15 - VI - 1937 ve 1/188

: Cild Sayfa
18 210

: 19 19,105,106,135:138